

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۹ صبح	رشته : علوم و معارف اسلامی	سوالات امتحان نهایی درس : اخلاق (۲)
تاریخ امتحان : ۱۳۹۱/۵/۲۵	سال سوم متوسطه		
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت مرداد ماه سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰		

بارم	سوالات در یک صفحه	ردیف
۱	گزینه ی صحیح را انتخاب کنید . الف) براساس ادله اربعه ی احکام فقه شیعی کدامیک از اعمال زیر حرام هستند ؟ ۱- بهتان ۲- دروغ ۳- مرأه ۴- او ۲ ب) غیبت از چه افرادی بدترین نوع غیبت می باشد ؟ ۱- مومنان ۲- صالحان و خوبان ۳- مسلمانان ۴- او ۳ ج) مشهورترین نوع غیبت کدام است ؟ ۱- اشاره ای ۲- کرداری ۳- گفتاری ۴- کنایی د) غیبت از چه کسانی حرام نیست ؟ ۱- ستمگر ۲- متجاهر به فسق ۳- بدعت گذار ۴- همه ی موارد	۱
۱	جملات درست و نادرست را مشخص کنید . الف) بازگو کردن کمالات افراد ، پشت سر آن ها غیبت به شمار نمی رود . ب) یادآوری نقایصی که در افراد وجود دارد ، بهتان می باشد . ج) رد غیبت و دفاع از کسی که مورد غیبت قرار گرفته ، باید با نوع غیبت متناسب و جامع و کامل باشد . د) مصون و سالم نماندن انسان از حکم الهی و رسوا شدن از پیامد های اجتماعی ، بهتان می باشد .	۲
۱	به سوالات زیر پاسخ کوتاه بدهید . الف) اظهار شادمانی از مصیبت دیگران چه نامیده می شود ؟ ب) بیان رذایل اخلاقی پشت سر افراد بیان گر کدامیک از انواع عیب و نقص می باشد ؟ ج) خشم و عصبانیت از ریشه های درونی کدامیک از گناهان می باشد ؟ د) عدم هماهنگی حالت ظاهر با صفت باطنی کدامیک از انواع دروغ می باشد ؟	۳
۱/۵	منظور از کفر اعتقادی و کفر عملی چیست و کدامیک منجر به دیگری می شود ؟ با مثال توضیح دهید .	۴
۱/۵	یکی از اشکال دروغ « توریه » می باشد . آن را با مثال توضیح دهید .	۵
۱/۵	یکی از شرایط حرمت غیبت « قصد انقصاص » می باشد . آن را توضیح دهید .	۶
۱	یکی از اموری که به موارد جواز غیبت ملحق می شود « رفع و دفع منکر » است . آن را توضیح دهید .	۷
۱	منظور از دروغ در وفا به عزم چیست ؟ آن را توضیح دهید .	۸
۱	چهار مورد از اقسام دروغ که جزء گناهان کبیره می باشند را نام ببرید .	۹
۱	اقسام بهتان را بنویسید .	۱۰
۱	مرأه در نزد دانشمندان اخلاق به چه معناست و با چه انگیزه ای صورت می گیرد ؟	۱۱
۱	پیامدهای زیبا و پسندیده ی ترک مرأه را نام ببرید .	۱۲
۱/۵	حقیقت استهزاء از چند چیز تشکیل شده ؟ آن ها را بنویسید .	۱۳
۱	دو مورد از ریشه های درونی استهزاء و سخریه را بنویسید .	۱۴
۱	یکی از انواع سخن چینی « سعایت » است . آن را تعریف کنید .	۱۵
۱	دو مورد از وظایف انسان در برابر سخن چین را بنویسید .	۱۶
۱	دو مورد از پیامدهای آخرتی سخن چینی را بنویسید .	۱۷
۰/۵	یکی از پیامد های دروغ « اغراء به جهل » است . آن را بنویسید .	۱۸
۰/۵	یکی از موارد جواز غیبت « وعده دادن » است . آن را بنویسید .	۱۹
۰/۵	بهتان در نزد دانشمندان اخلاق به چه معنا می باشد ؟	۲۰
۰/۵	یکی از راه های درمان شماتت چیست ؟	۲۱
۲۰	سربلند و پیروز باشید .	

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۹ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سوالات امتحان نهایی درس: اخلاق (۲)
تاریخ امتحان: ۱۳۹۱/۵/۲۵	سال سوم متوسطه		
مرکز سنجش آموزش و پرورش	دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت مردادماه سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰		

بارم	راهنمای تصحیح سوالات در دو صفحه	ردیف
۱	۴ (د) ج (۳) ب (۲)	۱ (الف) ۴
۱	د (غ) ج (ص) ب (غ)	۲ (الف) ص
۱	د (دروغ در عمل) ج (نقص روانی - نفسانی) ب (شماتت)	۳ (الف) شماتت
۱/۵	کفر اعتقادی عدم اعتقاد به اصول حقّه است، اما کفر عملی ندیده گرفتن چیزی است که از سوی خداوند مورد امر و نهی قرار میگیرد، البته اگر کفر عملی ادامه یابد، چه بسا به کفر اعتقادی بینجامد، برای نمونه، تکلیفی مانند نماز که از ارکان و پایه های دین ما است، اگر به صورت عمدی ترک شود، در ایمان انسان خلل وارد می شود.	۴
۱/۵	توریه: سخن دو پهلو گفتن است. کلامی که از آن دو معنا فهمیده می شود؛ یکی معنای ظاهر و آشکار که ذهن شنونده به سرعت به آن منتقل می شود، و دیگری معنای نهایی و ناپیدا که مقصود اصلی گوینده است و ذهن شنونده به آن منتقل نمی شود. مانند اینکه شخصی به منزل ما تلفن بزند و سراغ یکی از اعضاء خانواده را بگیرد و آن عضو به دلایلی نخواهد جواب تلفن را بدهد و در آن موقع او کنار تلفن نباشد و ما با دست اشاره کنیم به جایی که ایستاده ایم و در جواب تلفن بگوئیم آهان اینجا نیست فردی که پشت تلفن است خیال کند آن شخص مورد نظر در منزل نیست (هر مثالی که به همین صورت یعنی دو پهلو باشد قابل قبول است)	۵
۱/۵	قصد انتقاص، یعنی شخص با باز گفتن عیب دیگری، قصد کاستن از وجهه و شخصیت او را داشته باشد، پس اگر باز گفتن عیب، برای درمان و بر طرف کردن آن باشد، مثل آن که انسان، حالات مریضی را به پزشک بگوید، چون قصد انتقاص ندارد، رفتار او غیبت به شمار نمی آید.	۶
۱	رفع و دفع منکر: اگر فقط با غیبت بتوان گناه یا منکر مهمی را دفع کرد، باید این کار را انجام داد؛ برای نمونه کسانی که در دین بدعت می گذارند، اگر یگانه راه جلوگیری از عمل ایشان که باعث منحرف شدن افراد از مسیر درست دین می شود، بیان نقایص و عیوب مربوط به رفتار ناشایست آن ها باشد، باید گفته شود.	۷
۱	برخی از اعمال خیر باید در زمانی خاص و با حصول شرایطی ویژه انجام شود حال گاهی شخص پیش از حصول شرایط، بر انجام آن کار خیر مصمم شده، در تصمیم خویش، بسیار جدی و استوار است به این معنا که در نیت و عزمش دروغ راه ندارد، ولی به محض حصول آن شرایط خواهش های نفسانی از هر سو به او هجوم می آورد و بر او غلبه می کند تا آن جا که بر تمام تصمیم ها و پیمان ها پشت کرده، آن ها را زیر پا می گذارد. در این حالت او به «دروغ در وفا به عزم» مبتلا شده است و در آن صادق نیست.	۸
۱	۱- دروغ بستن به خدا و پیامبر (صل الله و علیه و آله و سلم) و پیشوایان معصوم (علیهم السلام) ۲- گواهی و شهادت دروغ ۳- قسم دروغ ۴- تهمت زدن	۹
۱	۱- گاه در غیاب کسی به او دروغ می بندند و رفتار ناپسندی را که مرتکب آن نشده است به او نسبت می دهند. در این قسم از بهتان، دو گناه بزرگ نهفته است: یکی دروغ و دیگری غیبت، زیرا مطلب نسبت داده شده غیر واقعی است و در غیاب شخص هم ابراز شده است. ۲- گاه رفتار یا صفتی از صفات زشت نفسانی را که در شخص وجود ندارد، پیش رویش به او نسبت می دهند که در این قسم از بهتان فقط گناه دروغ نهفته است؛ ولی از نظر درجات دروغ، شدیدترین نوع دروغ به شمار می رود.	۱۰
۱	مراء نزد دانشمندان اخلاق عبارت است از: خرده گیری و اشکال گرفتن از کلام دیگران، برای اینکه نقص کلام آنها آشکار شود. مراء با انگیزه ی برتری جوئی و خود نمایی علمی پدید می آید به این معنا که فرد در گفتگو با دیگری، به ایراد و اعتراض بر سخنان او می پردازد تا هوش و دقت و زیرکی خویش را نشان دهد.	۱۱

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۹ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سوالات امتحان نهایی درس: اخلاق (۲)
تاریخ امتحان: ۱۳۹۱/۵/۲۵	سال سوم متوسطه		
مرکز سنجش آموزش و پرورش	مردادماه سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ در نوبت		

۱	۱۲	۱ - حفظ آبروی انسان ۲ - ایمنی از اشتباه ۳ - ایجاد فروتنی ۴ - کشف حق ۵ - پاداش آخرتی (ذکر چهار مورد کافی است)
۰/۵	۱۳	حقیقت استهزاء از دو جزء تشکیل شده است: ۱ - تقلید از دیگران ۲ - قصد خندانیدن آن ها
۱	۱۴	ریشه های درونی استهزاء و سخریه عباتند از: ۱ - طمع مال یا مقام ۲ - کینه و نفرت ۳ - حسد کینه و نفرت: تمسخر، گاه برای فرو نشانده خشم و ابراز دشمنی و کینه انجام می گیرد انگیزه ی استهزاء کننده در این حالت، نشان دادن تنفر خویش از شخص مورد نظر او است و با این رفتار می کوشد تا آبرو و وجهه آن شخص را از بین ببرد. حسد: حسادت به موقعیت افراد ممکن است عاملی برای ریشخند کردن آن ها شود. فرد حسود به دلیل نداشتن موقعیت شخص مورد نظرش، می کوشد تا به هر صورت ممکن او را از رتبه و شأنش پایین آورد (برای تعریف طمع مال یا مقام به صفحه ۲۹۴ کتاب مراجعه شود. البته ذکر دو مورد کافی است)
۱	۱۵	سعایت: آن گاه که سخن چینی، نزد کسی انجام شود که از او بیم زیان و آزار است، سعایت نامیده می شود؛ مانند سعایت نزد پادشاهان و بزرگان که از آنان ترس زندان، تبعید و قتل وجود دارد.
۱	۱۶	۱- او را تصدیق نکند؛ زیرا گناه کار و فاسق است و گواهی فاسق پذیرفته نمی شود. ۲- او را از این کار باز دارد؛ زیرا عمل او از امور منکر است. (شش وظیفه در برابر سخن چین در صفحه ی ۳۰۷ کتاب ذکر شده که ذکر دو مورد از آنها کافی است)
۱	۱۷	پیامدهای آخرتی سخن چینی چهار مورد می باشند به صفحه ی ۳۱۵ و ۳۱۶ کتاب مراجعه شود بیان دو مورد از آنها کافی است. ۱- عذاب قبر: سخن چین از آغاز ورود به جهان برزخ، گرفتار عقوبت رفتار ناپسند خویش می شود. ۲- محروم شدن از بهشت: سخن چینی موجب خشم و سخط خداوند شده، سخن چین را از بهشت محروم می سازد.
۰/۵	۱۸	اغراء به جهل: یعنی قرار دادن شخص در راهی خلاف واقع
۰/۵	۱۹	وعده دادن انسان به آن چه نمی تواند وفا کند، یا در اصل دروغ نیست یا چنان چه دروغ باشد، در حالت اضطرار، حرام نیست زیرا وعده دادن فقط تعهد و پیمان است و هیچ خبری در آن وجود ندارد بنابراین این از آنجا که دروغ، خبر مخالف با واقع است، این قبیل تعهد ها، دروغ به شمار نمی روند.
۰/۵	۲۰	بهتان نزد دانشمندان اخلاق نسبت دادن رفتار یا گفتار یا حالتی زشت و ناپسند به کسی است که از آن زشتی، پاک و منزه است.
۰/۵	۲۱	برای درمان بیماری باید به آثار و عواقب آن اندیسید. آگاهی از این که فرد شماتت کننده به همان مصیبتی مبتلا خواهد شد که دیگری را برای آن سرزنش می کرده است، ترس و واهمه را در روح او پدید خواهد آورد و با یادآوری مکرر این پیامد، دیگر به شماتت دیگران نخواهد پرداخت (هر کدام از راههای دیگر بیان شده در صفحه ۲۶۰ کتاب قابل قبول می باشد)
۲۰		سربلند و پیروز باشید.